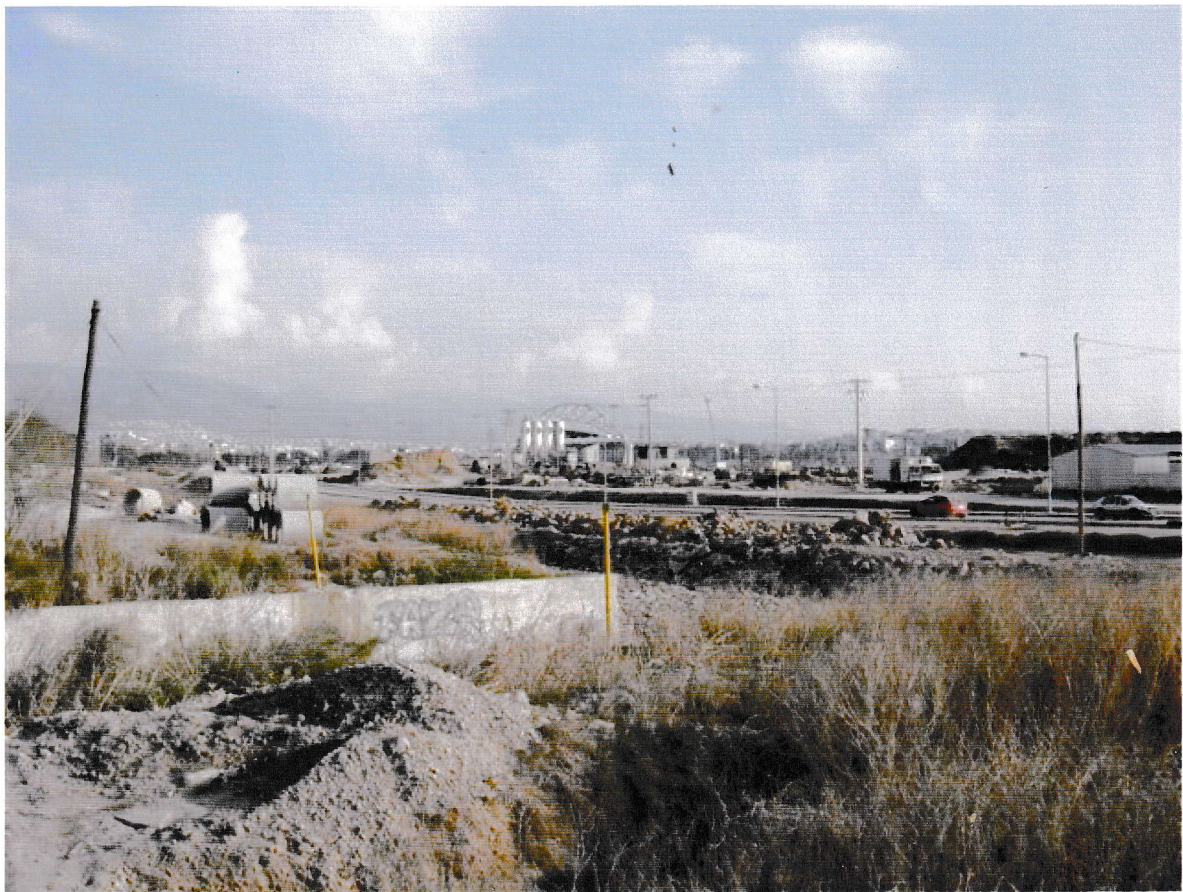

**ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ
ΕΝΩΤΙΚΟ ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΟ**

εκδήλωση – συζήτηση

**ΔΑΣΟΚΤΟΝΟΙ ΝΟΜΟΙ, ΑΣΤΙΚΗ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ,
ΜΕΤΑΛΛΑΓΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ...**

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ Η ΒΑΡΒΑΡΟΤΗΤΑ

**Η ΕΠΙΘΕΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΙΣΜΟΥ
ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ
ΚΑΙ ΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΤΟΠΙΟ ΠΟΥ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΕΙ**

Εισήγηση: Ελένη Πορτάλιου, αρχιτέκτων, πανεπιστημιακός

20 / 2 / 2004

Η ΕΠΙΘΕΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΤΟΠΙΟ ΠΟΥ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΕΙ

της Ελένης Πορτάλιου

Η πόλη δεν υπάρχει ως συλλογική οντότητα αφηρημένα. Πραγματώνεται σε συγκεκριμένους τόπους με ταυτότητα, χαρακτήρα και όνομα.

Ο δημόσιος χώρος της πόλης είναι αυτός που συνέχει τις ιδιωτικές περιοχές της. Ο ανοιχτός δημόσιος χώρος, καθοριστικό στοιχείο του σχεδίου πόλης μαζί με τα μνημεία και τα δημόσια κτίρια, ιστορικά αρθρώνονται, παίρνουν μορφή, αποκτούν ζωή και νόημα σύμφωνα με την ιδέα που έχει η πόλη για τον εαυτό της. Είναι οι γεννήτορες και οι φορείς της ατομικής και συλλογικής μνήμης.

Η απώλεια ενός δημόσιου κυττάρου, ενός τόπου της πόλης, δεν είναι μόνο μια πρόσθετη επιβάρυνση στον ασφυκτικά δομημένο χώρο. Είναι η καταστροφή μιας ιδέας με σάρκα και οστά, ενός σημείου αναφοράς, ενός κοινωνικού πυκνωτή με τον οποίο συνδέθηκαν άνθρωποι και ομάδες. Γι' αυτό, ακόμα και οι καλοπροαίρετες αναπλάσεις, πρέπει να γίνονται πολύ προσεκτικά. Κάθε διαμόρφωση, κάθε δέντρο, κάθε κτίσμα είναι φορέας ζωής και μνήμης και χρειάζονται πολύ σοβαροί λόγοι για να διακόψουμε την παρουσία τους.

Ο δημόσιος χώρος της πόλης συρρικνώνεται σήμερα σε μέγεθος και, κυρίως, σε περιεχόμενο και νόημα. Βρίσκεται σε παρακμή και εκφυλισμό, με την έννοια ότι το δημόσιο, αν και διατηρεί τον τυπικό χαρακτήρα του, κυριαρχείται όλο και περισσότερο από ιδιωτικές λειτουργίες.

Ο δημόσιος χώρος της πόλης στην ιστορική διαδρομή του περιλαμβάνει, πλην των καθαυτό αστικών τύπων του δρόμου και της πλατείας, τις αλέες περιπάτου, τους δημόσιους κήπους, τις πράσινες πλατείες, τα άλση και τα προαστιακά πάρκα. Για πρώτη φορά επί βαρώνου Οσμάν, ο οποίος διαμόρφωσε στα μέσα του 19ου αι. το Παρίσι ως πρότυπο των μεγαλουπόλεων της νέας εποχής, καταστρέφοντας, σχεδόν ολοκληρωτικά, τμήματα της μεσαιωνικής πόλης, αναπτύσσεται η ιδέα του ανοιχτού χώρου που δεν σχεδιάζεται για οπτικά ή τελετουργικά αποτελέσματα, αλλά για τον αρνητικό λόγο ότι δεν πρέπει να γεμίσει.

Καθώς η πόλη δεν ισορροπεί πια με τη φύση, δεν είναι μια αστική παρένθεση στο φυσικό πλαίσιο, αλλά αντίθετα συμπιέζει τη φύση και με το χάος υπονομεύει την αρμονία της, χρειάζονται επεμβάσεις εγκατάστασης μιας εξημερωμένης φύσης, φυσικών τοπίων σε μικρογραφία, μέσα στο άτακτο σώμα της.

Το σύνθημα του 20ού αι. «ήλιος, αέρας, πράσινο» απαντούσε σε πραγματικές ανάγκες που απέρρεαν από την πυκνή δόμηση, την κυκλοφοριακή ασφυξία και την αλληλεπίθεση ασυμβίβαστων χρήσεων.

Η ανάγκη δημόσιων, ανοιχτών και πράσινων χώρων στην πόλη είναι σήμερα ζωτική. Εξίσου ζωτική και ακόμα ζωτικότερη είναι, όμως, η ανάγκη του περιαστικού πράσινου και του φυσικού τοπίου που περιβάλλουν την πόλη. Αυτή η περιβάλλουσα φύση καταστρέφεται και σπαταλιέται σήμερα, τεμαχίζεται, δομείται και παραδίδεται στην ιδιωτική κερδοσκοπία.

Η προστασία των δημόσιων, ελεύθερων και πράσινων χώρων της πόλης και η προστασία του περιβάλλοντος και του φυσικού τοπίου αποτέλεσαν το αντικείμενο των αγώνων των ριζοσπαστικών οικολογικών κινημάτων και των κινημάτων της πόλης.

Και μια και βρισκόμαστε σε προεκλογική περίοδο σπεύδω να πω ότι ο κόσμος που συμμετέχει ή στηρίζει το Ενωτικό Ψηφοδέλτιο του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής

Αριστεράς βρέθηκε στην πρώτη γραμμή αυτών των κινημάτων και των αγώνων που δόθηκαν και δίδονται καθημερινά.

Θα σταθώ ιδιαίτερα στην Αττική όπου οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές στο δομημένο περιβάλλον και το φυσικό τοπίο προωθήθηκαν με όχημα τους Ολυμπιακούς Αγώνες, διαμορφώνοντας ένα αρνητικό υπόδειγμα αποδόμησης της πόλης και καταστροφής της φύσης.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι μια θηριώδης επιχείρηση που λειτούργησε καταλυτικά εντείνοντας εγγενείς παθογένειες της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας σε πολλά επίπεδα.

Συγκεντρώθηκαν κοινωνικοί πόροι και χορηγήθηκαν αφειδώς στον κατασκευαστικό τομέα και τους συναφείς κλάδους, ενισχύοντας τη μεγέθυνση και τη συγκεντροποίησή τους, στον τουριστικό τομέα στην ήδη κορεσμένη Αττική, στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, των Μ.Μ.Ε. , της διαφήμισης και των εν γένει υπηρεσιών. Εντάθηκε η ιστορική εξάρτηση της ελληνικής οικονομίας από τα οικοδομικά και τεχνικά έργα και τον τουρισμό, πρωμοδοτήθηκε η ανισομέρεια στην ανάπτυξη των περιφερειών της χώρας και προκλήθηκαν μη αναστρέψιμες «παράπλευρες απώλειες», πρωτίστως αυτές που αφορούν το φυσικό περιβάλλον και τη μορφή της πόλης των Αθηνών και ευρύτερα της Αττικής.

Ο νεοφιλελευθερισμός βρήκε το αστικό και φυσικό τοπίο της Αττικής τραυματισμένο λόγω της τεράστιας υπερσυγκέντρωσης δραστηριοτήτων και πληθυσμού στο Λεκανοπέδιο.

Το ελληνικό πρότυπο ανάπτυξης είναι εξαιρετικά συγκεντρωτικό σε αντίθεση με αυτό άλλων ευρωπαϊκών χωρών όπως π.χ. της Ιταλίας ή της Γερμανίας και, ούτως ή άλλως, επιζήμιο για την κοινωνική, περιβαλλοντική και πληθυσμιακή ισορροπία. Επιπλέον, όμως, στην περίπτωση της Αθήνας αυτός ο συγκεντρωτισμός δεν περιορίστηκε από κανένα χωροταξικό, αναπτυξιακό ή άλλο πλαίσιο, όπως έγινε σε άλλες ευρωπαϊκές πόλεις και μητροπόλεις, με αποτέλεσμα να έχει πάρει εξαμβλωματικά χαρακτηριστικά.

Αν τις τελευταίες δεκαετίες είχε επικαιροποιηθεί η προβληματική της αποσυγκέντρωσης και της ισόρροπης περιφερειακής ανάπτυξης και είχαν αρχίσει να λαμβάνονται ορισμένα μέτρα, οι Ολυμπιακοί Αγώνες μας επανέφεραν στο σημείο μηδέν και μάλιστα με πολύ δυσμενέστερους όρους έναντι του παρελθόντος. Όσο «χάνει» η Αθήνα «χάνουν» και οι άλλες ελληνικές πόλεις, που οι περισσότερες αποτελούν μικρογραφία της.

Η πόλη, λοιπόν, των Αθηνών είχε, ήδη, πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες πάρει τη μορφή πυκνοδομημένων ή ασυνάρτητα δομημένων περιφερειών πρώτης και δεύτερης κατοικίας, που αναπτύχθηκαν ως συσσωρεύσεις ιδιωτικών κατασκευών, χωρίς δημόσια υποδομή, ανεξάρτητα από το φυσικό ανάγλυφο του εδάφους, πάνω στα ερείπια της ιστορικής κληρονομιάς, σπαταλώντας δάση, ακτές και γεωργική γη με ιστορία πολλών αιώνων.

Ο νεοφιλελευθερισμός αποτελεί πολιτική στρατηγική γενικευμένης επίθεσης στα δημόσια και συλλογικά αγαθά, ιδιωτικοποιεί και μετατρέπει σε εμπορεύματα το σύνολο της κοινωνικής παραγωγής μαζί με τις ανθρώπινες ανάγκες και επιθυμίες. Έτσι, στην περίπτωση της Αττικής, η χωρίς φραγμούς κερδοσκοπία στη γη και η ιδιωτικοποίηση και συρρίκνωση του δημόσιου χώρου αποτέλεσαν τις κινητήριες δυνάμεις αποδόμησης της πόλης τόσο ως χωρικής ενότητας όσο και ως πολιτικής κοινότητας, που ενώ διατρέχεται από συγκρούσεις συμφερόντων και ανταγωνισμούς δεν παύει να παρέχει στους κατοίκους της την κοινή βάση της ιδιότητας του πολίτη.

Η πόλη αν και υπάρχει ιστορικά σε ανταγωνισμό με την ύπαιθρο, υπό την έννοια της εκμετάλλευσης των πόρων της, δεν μπορεί να ισορροπήσει χωρίς να

σεβαστεί τα αναγκαία όρια προστασίας της, χωρίς να κρατήσει την απόσταση ασφαλείας που επιτρέπει στη φύση να διατηρήσει τα χαρακτηριστικά της και ν' αποτελέσει την ανάσα ζωής της πόλης.

Τα Ολυμπιακά οδικά έργα και αθλητικές εγκαταστάσεις, όλα μεγακατασκευές, διέρρηξαν από τη μια πλευρά το ήδη προβληματικό δομημένο περιβάλλον και την όποια αστική συνοχή και από την άλλη διατάραξαν τη σχέση του φυσικού τοπίου με την πόλη.

Ο Γάλλος φιλόσοφος Henry Lefebvre περιγράφει από τη δεκαετία του '60 τη διαδικασία της *αποαστικοποίησης - προαστιοποίησης* που δημιουργεί ταυτόχρονα δύο απώλειες : από τη μια οι διαρκείς επεκτάσεις της πόλης χάνουν τα χαρακτηριστικά της αστικότητας, δηλαδή την κεντρικότητα και τη συνοχή και από την άλλη δεν προσλαμβάνουν ως προάστεια αληθινά χαρακτηριστικά φύσης.

Θα επιμείνω στην Αθήνα γιατί ως μεγενθυμένο παράδειγμα αποκαλύπτει με τραγικό τρόπο τις σύγχρονες στρατηγικές του νεοφιλελευθερισμού στο περιβάλλον.

Τα Μεσόγεια είναι πια ένα ασυνάρτητο πολεοδομικό συνεχές. Η παραγωγική γη τους που διατηρήθηκε επί αιώνες καταστράφηκε από το αεροδρόμιο των Σπάτων, το οποίο κάλλιστα μπορούσε να χωροθετηθεί στην Τανάγρα στο στρατιωτικό αεροδρόμιο, με έτοιμη την υποδομή (τραίνο, εθνική οδό) και ελάχιστες δαπάνες για κτιριακά έργα. Ο υδροβιότοπος του Σχινιά και ο ιστορικός τόπος του Μαραθώνα έγιναν κωπηλατοδρόμιο και θα γεμίσουν οικοδομές, τα αρχαία θάφτηκαν στη Μερέντα, ο Υμηττός διαλύθηκε από τη λεωφόρο ταχείας κυκλοφορίας, το Μαρούσι, το Γαλάτσι, η Νίκαια και άλλες περιοχές υπερδομήθηκαν βάνουσα και κακόγουστα, στην Πάρνηθα μια νέα πόλη 10.000 κατοίκων αποκλήθηκε κατ' ευφημισμόν (Ολυμπιακό) «Χωριό», το ιδιωτικό αυτοκίνητο κινείται και σκαρφαλώνει παντού.

Η παραλία του Σαρωνικού, από το Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας μέχρι τη Γλυφάδα, που εφάπτεται σε περιοχές πρώτης κατοικίας, είχε τη φυσική, ποσοτική και ποιοτική επάρκεια ν' αποτελέσει μια εκτεταμένη ζώνη αναψυχής για τους κατοίκους των εγγύς δήμων αλλά και όλης της πόλης, με απόλυτη προστασία του τοπίου όπου αυτό είχε διατηρηθεί στη φυσική του κατάσταση και με, κατά το δυνατόν, αποκατάστασή του, με ψηλή και χαμηλή φύτευση, χωρίς καθόλου τσιμεντοστρώσεις, χωρίς κατασκευές, χωρίς έργα : ένα θαλάσσιο πάρκο δηλαδή όπως αυτά που φτιάχνονται σ' όλες τις πόλεις του κόσμου. Στην Αθήνα δεν έχουμε γενικά μεγάλης έκτασης δημόσιους χώρους. Ένας φυσικός δημόσιος χώρος με τη μορφή της παραλιακής ζώνης θα έφερνε την πόλη στη θάλασσα και θα εξισορροπούσε, με την ηπιότητα και τον πολιτισμό της φύσης, τις επιθετικές δυνάμεις που εκβάλλει το δομημένο στο φυσικό περιβάλλον. Είχαμε μια μοναδική ευκαιρία που σπαταλήθηκε.

Αν περιπατήσει κανείς σήμερα από το στάδιο Ειρήνης και Φιλίας μέχρι τη Γλυφάδα δεν βλέπει φύση σχεδόν πουθενά. Αντίθετα σε μπαζωμένες ή υπάρχουσες εκχερσωμένες πλατφόρμες εδάφους επικάθονται Ολυμπιακά μεγαθήρια που επικοινωνούν με ογκώδεις γέφυρες από οπλισμένο σκυρόδεμα με την πόλη. Το παραλιακό όριο έχει κατακλυστεί από παλιές και νέες μαρίνες, ότι πράσινο υπήρχε έχει σε μεγάλο βαθμό κοπεί, ερειπωμένα κτίρια και μικροκατασκευές χάσκουν μέσα στα εργοτάξια ενώ το δαιμόνιο πνεύμα των νεοελλήνων έχει οδηγήσει χιλιάδες αυτοκίνητα σε αυτοσχέδια parking ελεύθερης πρόσβασης. Η παραλία του Σαρωνικού δεν υπάρχει πια.

Στην ίδια περιοχή, στο χώρο που υπήρχε το αεροδρόμιο του Ελληνικού και προοριζόταν για μητροπολιτικό πάρκο, ετοιμάζονται να χτίσουν μια νέα πόλη. Το άλλο μητροπολιτικό πάρκο Γουδή εποφθαλμιά ο Παναθηναϊκός και η κυβέρνηση είναι πρόθυμη να το παραχωρήσει. Το γήπεδο της ΑΕΚ στη Φιλαδέλφεια συνδέεται μ' ένα μεγάλο σκάνδαλο όπως και το γήπεδο του Ολυμπιακού.

Η Αττική είναι κυριολεκτικά βομβαρδισμένο τοπίο, ο σύγχρονος πολεμικός καπιταλισμός έχει πολλά πρόσωπα. Στην πόλη της Αθήνας χάθηκε κάθε μέτρο - πολιτικό, κοινωνικό, ηθικό, περιβαλλοντικό, συλλογικό.

Ο Oriol Bohigas, ένας από τους σημαντικούς αρχιτέκτονες της Βαρκελώνης που συμμετείχε στα εκεί έργα των Ολυμπιακών Αγώνων, είχε διατυπώσει τη θέση : *οι δημόσιοι χώροι να γίνουν πρωταγωνιστές στην ανασυγκρότηση του κατακερματισμένου ιστού της πόλης.*

Τα Ολυμπιακά έργα απέσπασαν όλους τους δημόσιους θηλάκους χώρου που θα μπορούσαν ν' ανακουφίσουν και να σημασιοδοτήσουν το δημόσιο πρόσωπο της πόλης και τους παρέδωσαν στη δόμηση και την ιδιωτική κερδοσκοπία. Δεν διαθέτουμε τώρα υλικά εργαλεία ανασυγκρότησης της πόλης.

Το νεοφιλελεύθερο αναπτυξιακό πρότυπο και ειδικότερα αυτό των Ολυμπιακών Αγώνων διαμορφώνουν μια πρακτικο-αισθητή πραγματικότητα πόλης η οποία εκφράζει, σηματοδοτεί και συμπυκνώνει ένα επίπεδο πολιτισμού. Ο πολιτισμός των εκατομμυρίων που κατοικούν το Λεκανοπέδιο δεν μπορεί να είναι ανεξάρτητος από τον πολιτισμό της εξαρθρωμένης αστικότητας, της σπαταλημένης φύσης και των άμορφων πολεοδομικών συνεχών της Αττικής.

Οι δυνάμεις της σύγχρονης αγοραίας ανάπτυξης έχουν διαβρώσει το υποκείμενο της διαμόρφωσης και εκφοράς του πολιτισμού που είναι η πόλη και οι περιοχές που την περιβάλλουν. Έχοντας αποδομήσει την πόλη ως χωρική οντότητα έχουν ταυτόχρονα καταφέρει καίριο πλήγμα στην πολιτική κοινότητα την οποία η πόλη στεγάζει. Η πολιτική έχει εγκαταλείψει τον χώρο του δημοσίου συμφέροντος και του συλλογικού οράματος και έχει γίνει προσχηματική διαδικασία για την ιδιωτική κυριαρχία. Απ' αυτή τη σκοπιά οι αγώνες για την πόλη είναι πολιτικοί αγώνες που εκτείνονται συνολικά στην επικράτεια του πολιτισμού.

Ο νεοφιλελευθερισμός στην ελληνική εκδοχή του έχει μετατρέψει το αστικό και φυσικό περιβάλλον σε Ελντοράντο της αρπαχτής και της διαπλοκής. Η επόμενη φάση της άγριας καπιταλιστικής ανάπτυξης αφορά, πάλι, πρωτίστως το περιβάλλον. Το real estate είναι το νέο πεδίο κερδοσκοπίας σε όλη την ελληνική επικράτεια.

Απ' αυτή τη σκοπιά η τροπολογία Πάχτα, στην οποία ναυάγησαν οι προσπάθειες εξωραϊσμού του ΠΑΣΟΚ, ήταν για τους γνωρίζοντες απλώς η ορατή όψη του παγόβουνου που λέγεται εκποίηση του περιβάλλοντος και της δημόσιας περιουσίας. Γι' αυτό το σκοπό είχαν προηγηθεί ο δασοκτόνος νόμος Δρυ, η νομοθεσία για τις άδειες και τα αυθαίρετα, το Ολυμπιακό πολυνομοσχέδιο και η δημιουργία της Ανώνυμης Εταιρείας Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα που προωθεί συστηματικά την παραχώρηση του δημόσιου περιβαλλοντικού πλούτου σε ιδιώτες.

Στο παράδειγμα Πάχτα μπορούμε να δούμε, όμως, ανάγλυφα τρεις πλευρές της νεοφιλελεύθερης κυβερνητικής πολιτικής αδιάσπαστες μεταξύ τους: η πρώτη αφορά τη διαρκή αρνητική διολίσθηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, την ψήφιση φωτογραφικών διατάξεων αλλά και την καταστρατήγηση θεσμικών και διοικητικών περιορισμών στη δόμηση και τις επενδύσεις. Η δεύτερη αφορά την παράβαση στοιχειωδών κανόνων διεξαγωγής του κοινοβουλευτικού έργου και λειτουργίας του Κοινοβουλίου και η τρίτη τη μετατροπή των βουλευτών, καθ' όλους τους δυνατούς συνδυασμούς, σε προκεχωρημένα φυλάκια εντός Βουλής, επιχειρηματιών της αρπαχτής, που διανέμουν μέρος των κερδών τους στους διαπλεκόμενους συνεργάτες τους.

Μπροστά μας, όμως, αυτές τις μέρες δεν έχουμε μόνο τις επιμέρους περιπτώσεις, όπως η λίμνη Καϊάφα ή το δάσος Στροφυλίου. Μπροστά μας έχουμε το μεγάλο ζήτημα της ΕΤΑ ΑΕ (Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα), η οποία επιχειρείται να εισαχθεί στο Χρηματιστήριο. 70.000 στρέμματα φιλέτα του ΕΟΤ -παραλίες, δάση,

ιαματικές πηγές, σπήλαια, μεθοριακοί σταθμοί κ.λ.π.- υποτιμούνται με την ευτελή τιμή των 200 δισ. δρχ., ενώ η αξία τους είναι πολλά τρις., για να ρευστοποιηθούν και να μετατραπούν σε χρηματιστηριακές αξίες.

Η ιδιωτικοποίηση της ETA ΑΕ είναι κατάφωρα αντισυνταγματική καθώς το εταιρικό της κεφάλαιο συμπεριλαμβάνει ζωτικά τμήματα της δημόσιας κτήσης που είναι αναπαλλοτρίωτη. Το γεγονός ότι η κυριότητα των εκτάσεων τύποις παραμένει στο φάντασμα του ΕΟΤ είναι εκ του πονηρού, προκειμένου αφενός να ξεπεραστούν τα συνταγματικά προβλήματα και αφετέρου να υποτιμηθεί η αξία της περιουσίας του ΕΟΤ. Διότι η δια νόμου παραχώρηση για 99 χρόνια στη ETA ΑΕ της εξουσίας διαχείρισης και εκμετάλλευσης της περιουσίας του ΕΟΤ συμπεριλαμβανομένης και της δυνατότητας πώλησης, κατ' ουσίαν ισοδυναμεί με παραχώρηση της κυριότητας.

Η όλη υπόθεση συνιστά μέγιστο οικολογικό, κοινωνικό, οικονομικό αλλά και εθνικό έγκλημα καθώς το οικολογικό και πολιτιστικό κεφάλαιο της χώρας περιέρχεται σε χέρια ιδιωτών για την πιο βάνανυση εμπορική εκμετάλλευση, αποκλείεται από την ελεύθερη χρήση των πολιτών, ενώ περιορίζονται τα κυριαρχικά δικαιώματα του ίδιου του ελληνικού κράτους.

Αυτό το έγκλημα καταφέραμε, μέχρι στιγμής τουλάχιστον, να αποτρέψουμε καθώς δεν κατόρθωσαν να εισάγουν την ETA στο χρηματιστήριο και απ' αυτή την άποψη η ETA αποτελεί παράδειγμα προεκλογικού αγώνα που γίνεται με όρους κινήματος.